

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Wprowadzenie do nauk o Ziemi Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Archeologia Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Archeologii Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 19ARLS.11P.06441.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty podstawowe
Koordynator zajęć	Piotr Chachlikowski	
Prowadzący zajęcia	Piotr Chachlikowski	
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 2

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Znajomość podstawowych informacji na temat geologicznych dziejów Ziemi
C2	Wprowadzenie do podstaw z zakresu geomorfologii, geologii, petrografii, gleboznawstwa oraz kartografii, przybliżające wiedzę z zakresu nauk o Ziemi, niezbędnych w codziennej pracy archeologa, a także potrzebnych dla realizacji szeroko rozumianych praktyk archeometrycznych czy zajęć z metodyki archeologicznych badań terenowych.

Wymagania wstępne

Ogólna wiedza z zakresu szkoły średniej.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Zna i rozumie podstawowe zjawiska i procesy zachodzące w Układzie Słonecznym, ze szczególnym uwzględnieniem fenomenu Ziemi.	ARL_K1_W01	Kolokwium ustne, Wypowiedź ustna
W2	Uzyskuje ogólną wiedzę na temat geologicznej przeszłości Ziemi, oraz głównych sfer Ziemi.	ARL_K1_W01	Kolokwium ustne, Wypowiedź ustna
W3	Zdobywa wiedzę niezbędną dla archeologów w zakresie podstaw geologii, geomorfologii, petrografii, kartografii oraz gleboznawstwa.	ARL_K1_W01, ARL_K1_W02	Kolokwium ustne, Wypowiedź ustna
W4	Posiada podstawową wiedzę na temat oferty surowcowej zróżnicowanych środowisk Europy Środkowo-Wschodniej.	ARL_K1_W01, ARL_K1_W02	Kolokwium ustne, Wypowiedź ustna
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Zna i rozumie podstawowe zjawiska i procesy zachodzące w Układzie Słonecznym, ze szczególnym uwzględnieniem fenomenu Ziemi.	ARL_K1_U02, ARL_K1_U04, ARL_K1_U05	Kolokwium ustne, Wypowiedź ustna
U2	Osiąga podstawową wiedzę na temat geologicznej przeszłości Ziemi, oraz głównych sfer Ziemi.	ARL_K1_U02, ARL_K1_U04, ARL_K1_U05	Kolokwium ustne, Wypowiedź ustna
U3	Potrafi aplikować zdobytą wiedzę niezbędną dla archeologów w zakresie podstaw geologii, geomorfologii, petrografii, kartografii oraz gleboznawstwa.	ARL_K1_U02, ARL_K1_U04, ARL_K1_U05	Kolokwium ustne, Wypowiedź ustna
U4	Zyskuje podstawową wiedzę na temat oferty surowcowej zróżnicowanych środowisk Europy Środkowo-Wschodniej.	ARL_K1_U02, ARL_K1_U04, ARL_K1_U05	Kolokwium ustne, Wypowiedź ustna

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Miejsce Ziemi w Układzie Słonecznym oraz we Wszechświecie (Nasza Galaktyka - Droga Mleczna; planety i inne ciała niebieskie Układu Słonecznego).	W1, U1	Wykład
2.	• Ziemia jako planeta • Wiek i historia powstania Ziemi; • sfery Ziemi: atmosfera, litosfera, hydrosfera, biosfera; • budowa wnętrza Ziemi; geosfera; pedosfera; • ruch obiegowy oraz obrotowy Ziemi; • Kontynenty i Oceany.	W2, W3, U1, U2, U3	Wykład

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
3.	Ukształtowanie (rzeźba) powierzchni Ziemi jako rezultat działalności procesów geologicznych: wewnętrznych (endogenicznych: ruchy izostaticzne, ruchy epeiregoniczne (łądotwórcze), ruchy orogeniczne (górotwórcze), trzęsienia ziemi, plutonizm, wulkanizm) oraz zewnętrznych (egzogonicznych: procesy niszczące - wietrzenie, erozja, solucja, denudacja, ruchy masowe/grawitacyjne; procesy twórcze - akumulacja, depozycja, digeneza, transport).	W3, U3	Wykład
4.	Formy ukształtowania powierzchni Ziemi.	W3, U3	Wykład
5.	Materiały kartograficzne i możliwości ich wykorzystania w badaniach archeologicznych.	W3, U3	Wykład
6.	Skały (ogólny podział skał, struktura i tekstura skał, systematyka skał magmowych, osadowych, metamorficznych).	W2, W3, U2, U3	Wykład
7.	Geologiczne dzieje Ziemi ze szczególnym uwzględnieniem stratygrafii czwartorzędu (plejstocen, holocen).	W2, W3, U2, U3	Wykład
8.	Zlodowacenia plejstocenyjskie w Polsce i w Europie.	W2, W3, U2, U3	Wykład
9.	Rzeźba staro- i młodoglacjalna (formy o genezie lodowcowej - glacialne; formy o genezie wodnolodowcowej - glacifluwalne).	W2, W3, U2, U3	Wykład
10.	Elementy kartografii i ich aplikacje w badaniach archeologicznych.	W3, U3	Wykład
11.	Zasoby surowcowe środowisk młodoglacjalnych (eratyki fennoskandzkie, niżowe surowce skalne in situ).	W3, W4, U3, U4	Wykład
12.	Chorografia naturalnych złóż surowców litycznych obszarów starowysoczyznowych, górskich i przedgórskich Europy Środkowo-Wschodniej.	W3, W4, U3, U4	Wykład

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Dyskusja

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Warunkiem uzyskania pozytywnej oceny z przedmiotu jest opanowanie w wystarczającym stopniu treści nauczania, tj. uzyskanie min. 50% poprawnych odpowiedzi w trakcie kolokwium ustnego. Skala ocen oraz delimitacja warunków ich przyznania: bardzo dobry (bdb; 5,0): bardzo dobra znajomość zakresu poruszanych zagadnień; dobry plus (+db; 4,5): wyróżniająca się wiedza z zakresu poruszanych zagadnień (z pewnymi niedociągnięciami); dobry (db; 4,0): dobra wiedza z zakresu poruszanych zagadnień; dostateczny plus (+dst; 3,5): zadowalająca wiedza z zakresu poruszanych zagadnień; dostateczny (dst; 3,0): podstawowa wiedza z zakresu poruszanych zagadnień (min. 50% poprawnych odpowiedzi); niedostateczny (ndst; 2,0): niedostateczna (poniżej 50% poprawnych odpowiedzi) wiedza z zakresu poruszanych zagadnień

Literatura

Obowiązkowa

1. Bolewski A., Parachoniak W., 1982, Petrografia, Warszawa (wybrane fragmenty).
2. Chachlikowski P., 2013, Surowce eratyczne w kamieniarstwie społeczeństw wczesnoagrarnych Niżu Polskiego (IV-III tys. przed Chr.), Poznań (wybrane fragmenty).
3. Galon R. (red.), 1972, Geomorfologia Polski, T.2. Niż Polski, Warszawa (wybrane fragmenty).
4. Klimaszewski M., 2005, Geomorfologia, Warszawa (wybrane fragmenty).
5. Kłysz P., Skoczylas J., 2003, Oblicze naszej planety - geologia i geomorfologia w zarysie, Poznań (wybrane fragmenty).
6. Starkel L. (red.), 1999, Geografia Polski. Środowisko przyrodnicze, Warszawa (wybrane fragmenty).
7. van Andel T.H., 2001, Nowe spojrzenie na starą planetę - zmienne oblicze Ziemi, Warszawa (wybrane fragmenty).

Dodatkowa

1. Książkiewicz M. 1979, Geologia dynamiczna, Warszawa (wybrane fragmenty).
2. Pelisiak A., Gębica P., 2007, Podstawy geomorfologii i gleboznawstwa dla archeologów, Rzeszów (wybrane fragmenty).

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Czytanie wskazanej literatury	20
Przygotowanie do egzaminu	10
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 60
Liczba punktów ECTS	ECTS 2

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
ARL_K1_U02	Absolwent/ka potrafi zastosować i rozwijać umiejętności badawcze w zakresie samodzielnego: formułowania problemów badawczych, przeprowadzenia ich analizy poprzez odpowiedni dobór metod i narzędzi, opracowania i prezentacji ich wyników kierując się wskazówkami opiekuna naukowego
ARL_K1_U04	Absolwent/ka potrafi rzeczowo argumentować z wykorzystaniem poglądów innych autorów oraz formułować wnioski i opinie o źródłach archeologicznych z różnych okresów i wybranych regionów, na podstawie wiedzy naukowej i doświadczenia oraz umiejętnie przygotowywać opracowania w różnych formach
ARL_K1_U05	Absolwent/ka potrafi porozumiewać się, z wykorzystaniem różnych kanałów i technik komunikacyjnych, ze specjalistami w zakresie archeologii i dyscyplin pokrewnych w języku polskim i w wybranym języku obcym nowożytnym
ARL_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie miejsce i znaczenie archeologii w systemie nauk oraz jej specyfikę przedmiotową i metodologiczną powiązaną z innymi dyscyplinami z obszaru nauk humanistycznych, ścisłych, przyrodniczych i społecznych
ARL_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu zaawansowanym terminologię, teorię, metodologię i metody badań z zakresu archeologii